

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології, журналістики та мистецтв
Кафедра культури і мистецтв

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ
ХОРЕОГРАФІВ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦЬКОГО ВПЛИВУ

Кваліфікаційна робота (проект)
Пояснювальна записка
на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»

Виконав
здобувач 2 курсу 08-231М групи
Спеціальність 024 Хореографія
Освітньо-професійної (наукової)
програми Хореографія
Трифонов Максим Миколайович

Керівник:
Професор кафедри культури і
мистецтв, кандидат педагогічних
наук
Левченко М.Г.

Рецензент:
голова циклової комісії «Сучасна
хореографія» комунального
закладу «Херсонський фаховий
коледж культури і мистецтв»
Макогон Л.А.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 Теоретико-аналітична основа хореографічної композиції.....	5
1.1. Історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції.....	5
1.2. Ідейно-тематична основа.....	7
РОЗДІЛ 2 Літературно-графічний аналіз хореографічної композиції	12
2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору.....	12
2.2. Графічна таблиці твору та опис хореографічного тексту.....	16
2.3. Сценографія.....	20
Висновки.....	26
Список використаних джерел.....	28
Додатки.....	29

ВСТУП

Актуальність. Мистецтво як форма культурного вираження відіграє фундаментальну роль у формуванні людської свідомості. У сучасних умовах мистецтво виступає не лише засобом естетичного вираження, а й потужним чинником формування ціннісних орієнтацій особистості. Хореографія як синтетичне мистецтво поєднує музику, театр, пластику, літературу, візуальне мистецтво, кінематограф, створюючи особливу комунікативну платформу для передачі ідеї і сенсу. Мистецтво може удосконалювати наше життя, надихати, викликати емоції, стимулювати мислення та відкривати нові горизонти. Соціальне мистецтво полягає у формуванні соціальної чутливості, емоційного інтелекту та етичного мислення, що робить хореографічну освіту важливим інструментом соціалізації майбутніх митців. Завдяки цьому майбутні хореографи це не просто виконавці чи постановники це потенційні носії й передавачі культурних, моральних і соціальних смислів. Формування у них таких цінностей, як солідарність, взаємоповага, відповідальність, толерантність, є запорукою створення не лише мистецьки потужних, а й соціально значущих хореографічних практик. Саме тому формування у студентів-хореографів таких цінностей, як солідарність, відповідальність, толерантність і взаємоповага, є передумовою розвитку соціально значущих мистецьких практик. Постановки з соціальною тематикою стають не лише художніми творами, а й актами соціальної комунікації, що сприяють консолідації суспільства та розвитку гуманістичних ідеалів. Ці якості нерозривно пов'язані із мистецтвом, яке впливає на наш емоційний стан, спонукає до глибоких роздумів і допомагає налагоджувати зв'язки між людьми. Завдяки цьому хореографія розширює кругозір, дозволяє шукати нові шляхи до самореалізації, служити дзеркалом, у якому ми бачимо себе й навколишній світ.

Синтез мистецтва та соціальних цінностей допомагає створювати гармонійне суспільство, де люди знаходять спільну мову через творчість, відкриваючи нові можливості для свого розвитку та співіснування.

Чимало відомих митців присвятили темі соціальних цінностей. Наприклад: Челсі Мадьяр- дослідниця з Університету Коларадо, яка займалася темою «Хореографія соціальної справедливості: дослідження хореографів, які передають соціальні зміни через танець.». Вона досліджувала, як хореографи використовують танець для пропаганди соціальної справедливості та змін у суспільстві.

Ольга Хендрик - доцентка, та кандидат педагогічних наук, чиї дослідження зосереджені на впливі хореографічного мистецтва на соціальний розвиток людини, зокрема у контексті інформаційного суспільства. Вона активно досліджує, як танець може сприяти розвитку соціальної спільноти та покращенню психологічного здоров'я людей.

Світлана Заєць - відомий український педагог та дослідник, вона активно досліджує питання впливу сучасного та традиційного танцю на розвиток творчої індивідуальності та соціальних навичок майбутніх викладачів хореографії, також аналізує роль сучасного танцю в процесі професійної підготовки та розвитку особистості.

Отже, мистецтво може бути інструментом для вирішення актуальних соціальних питань та формування нових поколінь, які розуміють і цінують загальнолюдські ідеали, мистецтво хореографії, завдяки своїй здатності поєднувати емоції, техніку, творчість та культурні традиції сприяє розвитку соціальних цінностей у суспільстві. Воно може служити платформою для розкриття моральних принципів і сприяти соціальній згуртованості, підвищуючи рівень усвідомленості та відповідальності як у самих хореографів, так і у глядачів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами дослідження проводилось в рамках наукової ініціативної теми кафедри хореографічного мистецтва Херсонського державного університету «Формування професійно-творчих здібностей майбутніх хореографів в умовах освітнього процесу ЗВО».

Мета: полягає в обґрунтувати особливості формування соціальних цінностей та втілення зазначеної теми в творчій хореографічній постановці у майбутніх хореографів засобами мистецького впливу.

Завдання.

1. Проаналізувати соціальні цінності у різних часових проміжках.
2. Розробити літературно-графічний запис хореографічної постановки
3. Створити композиційно-архітектонічну побудову твору
4. Розробити сценографію

Об'єкт дослідження. Використання соціальних цінностей в мистецтві.

Предмет дослідження. Особливості мистецького впливу на формуванні соціальних цінностей у майбутніх хореографів

Наукова новизна це самостійне втілення соціальних цінностей таких як справедливість, рівність, свобода.

Практичне значення. Результати роботи можуть використовуватись в репертуарі хореографічних колективах сучасної хореографії. Теоретична складова кваліфікаційної роботи може також використовуватись на факультативних заняттях та спеціальних курсах з хореографічного мистецтва у закладах мистецької освіти.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи.

Результати дослідження були представлені на XII Всеукраїнської студентської наукової конференції «Мистецька освіта у контексті євроінтеграційних процесів» із галузі знань «Культура і мистецтво» спеціальності 024 Хореографія (20.03.2025 м. Умань) Також опубліковані в електронному альманахі Херсонського державного університету «Магістерські студії» (вип. XXV)

РОЗДІЛ 1

Теоретико-аналітична основа хореографічної композиції

1.1 Історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції

Соціальні цінності — це складна система орієнтирів, що відображає уявлення суспільства про ідеали, життєві смисли, моральні принципи, норми співіснування. Для особистості, яка формується в мистецькому середовищі, зокрема у сфері хореографії, ці цінності є не лише етичними орієнтирами, а й джерелом самовираження, взаєморозуміння та творчої взаємодії.

Проблема соціальних цінностей у мистецтві має давні філософські корені. Ще античні мислителі замислювалися над тим, як творчість впливає на виховання людини і формування суспільства.

Наприклад Платон у своїй праці «Держава» він розглядав мистецтво як один із найпотужніших інструментів впливу на людину. На його думку: музика, поезія, танець, формує душу громадян. Для нього головним цінностями, які формуються засобами мистецтва, була гармонія, порядок, справедливість, і дисципліна.

Арістотель, в свою чергу, у «Поетиці» він вводить поняття катарсис-очищення через мистецтво. Та вважав що мистецтво навчає людину співчувати, а співчуття є основою моральної поведінки в суспільстві.

Таким чином, ще античні мислителі заклали уявлення про те. Що мистецтво здатне формувати людину і виховувати в ній як особисті, так і суспільні якості. У середньовіччі мистецтво розглядалося передусім як шлях до духовності, Августин Блаженний наголошував. Що краса і гармонія мистецтва спрямовують людину до моральних цінностей – віри, добра. Хоча танець у цей час часто сприймався обережно, але він залишався важливим елементом обрядової та святкової культури, через яку передавалися моральні ідеали спільноти.

Епоха Відродження відродила ідею гармонійної людини, якій тіло і дух взаємопов'язані. Леонардо да Вінчі та діячі того часу підкреслювали, що мистецтво сприяє розвитку гідності, свободи і краси. У танці ця ідея

проявлялася як прагнення до витонченості й водночас природності руху. Цінності, які формувалися через мистецтво Відродження, це свобода, індивідуальність, повага до людини як творця.

У 18 ст. мислителі Просвітництва це чіткіше окреслили соціальну функцію мистецтва. Жан-Жак Руссо вважав що музика і танець здатні пробуджувати у людей співчуття. Йоганн Гердер наголошував, що саме народне мистецтво зберігає колективну пам'ять і формує ідентичність народу.

19 ст. стало часом. Коли мистецтво перетворилося на потужний засіб виховання національних і соціальних цінностей. У європейській та українській традиції народний танець стає символом єдності, патріотизму, гордості за власну культуру. Це був період, коли соціальні цінності- любов до Батьківщини, солідарність, повага до традицій- формувалися безпосередньо через танцювальні практики.

Через танець в 20 ст. суспільство навчалося співпереживати, мислити критично, розуміти важливість цінностей свободи, справедливості, рівності. Хореографія стала не лише мистецтвом сценічного руху, а й простором формування нової соціальної свідомості.

В Україні танець завжди був пов'язаний із соціальними цінностями. Народні танці втілювали ідеї спільноти, підтримки, гумору, взаємоповаги. Василь Верховинець наголошував що через народний танець передається не лише культурна традиція, а й моральна сила народу. Павло Вірський у своїй творчості показав, як український сценічний танець може стати символом національної єдності та гідності.

В умовах сучасної трансформації гуманітарної парадигми освіти спостерігається зростаюча увага до формування таких цінностей, як: гідність і повага до інших, солідарність та емпатія, відповідальність і справедливість, відкритість до культурного різноманіття, творча самореалізація.

Ольга Хендріе у своїх працях пише про те, як хореографія впливає на розвиток соціальної чутливості й психологічної стійкості.

Світлана Заєць аналізує як сучасний і традиційний танець допомагають студентам формувати емпатію, вміння співпрацювати. Почуття відповідальності. Таким чином, українська школа хореографії послідовно розвиває ідею, що танець є інструментом формування соціально активної особистості.

Сьогодні тема соціальних цінностей у мистецтві набуває особливої ваги. Американська дослідниця Челсі Мадьяр у своїй роботі «Хореографія соціальної справедливості» досліджувала, як сучасні хореографи транслюють ідеї протесту, рівності й справедливості через танець. Її висновки підтверджують: мистецтво може бути формою соціальної комунікації, способом впливати на громадську думку і виховувати цінності.

В Україні останні роки хореографічні колективи активно звертаються до соціальних тем: війна і мир, національна ідентичність, солідарність, пам'ять. Постановки з такою тематикою формують у глядачів почуття єдності, взаємної підтримки, віри у відродження. Це показує, що мистецтво здатне відповідати на виклики часу і формувати ті цінності, які є важливим для суспільства.

У хореографічній освіті значущими стають не лише навички виконання чи техніка, а й здатність відчувати партнера, зрозуміти контекст сценічної дії, бути «внутрішньо чесним» на сцені. Це процеси, які прямо пов'язані з формуванням емоційного інтелекту, соціальної чутливості та етичного мислення. Через постановку, репетицію, сценічну взаємодію, відбувається інтеграція внутрішніх моральних настанов із зовнішнім світом. Важливо підкреслити, що у хореографічній освіті соціальні цінності формуються не лише на рівні змісту постановок, а й у педагогічному середовищі — через взаємодію з викладачами, участь у колективній творчості, аналіз художніх зразків та розгляд актуальних соціальних тем у мистецтві.

Зростання ролі гуманітарної складової у мистецькій освіті зумовлює потребу у впровадженні таких підходів, які сприяють розвитку соціальної компетентності студентів.

Мистецький вплив — це процес взаємодії між твором, автором і глядачем, у якому естетична форма стає носієм суспільних смислів. Для хореографії, що ґрунтується на тілесному мисленні, характерна здатність передавати складні концепти (біль, надія, боротьба, любов, жертвність) через пластику, ритм і динаміку. Хореографічна композиція здатна артикулювати широкий спектр соціальних тем: від індивідуального страждання до колективної пам'яті, від проблем гендерної рівності до питань екологічної етики, війни і миру, соціальної нерівності, національної ідентичності. У цьому полягає сила мистецького впливу — торкатися глибинних пластів людського буття, виховуючи емоційно зрілу і соціально активну особистість.

Танцювальна композиція є носієм соціального повідомлення. У ній можуть бути закодовані теми: гендерної рівності, соціальної справедливості, національної ідентичності, глобальних загроз, особистісної боротьби. Постановка хореографічної композиції із соціальною темою — це не просто технічне завдання. Це моральна дія, яка потребує глибокого розуміння змісту, чесної емоції, етичної позиції. Саме в цьому моменті відбувається формування ціннісного ядра майбутнього хореографа. У процесі підготовки номеру студент навчається: аналізувати соціальні явища; транслювати ідеї через тіло, образ, динаміку; брати відповідальність за естетичний і моральний посил твору; працювати у команді, співпереживати, чути інших. Танець, що несе меседж — не абстрактний витвір, а форма соціальної комунікації, де митці виступають рупорами суспільних цінностей.

Хореографія, що осмислює суспільну дійсність, набуває рис соціального мистецтва. Такі постановки не лише формують глядацьке бачення актуальних проблем, а й стимулюють студентів до самоусвідомлення, морального вибору, креативного мислення. Саме в цьому — глибока гуманістична місія мистецької освіти.

Аналіз філософських і мистецьких джерел показує: від античності до сучасності мистецтво завжди виконувало соціальну функцію. Через танець і хореографію формувалися найфважливіші цінності- від гармонії та

дисципліни у Платона до емпатії й співпереживання у Арістотеля, від духовності середньовіччя до свободи й протесту у 20 ст.

Українська традиція довела, що хореографія може бути носієм не лише естетики, а й національних і соціальних ідеалів. Сучасні дослідження підтверджують: мистецтво формує в майбутніх хореографі такі риси, як відповідальність, толерантність, емпатія, патріотизм, солідарність.

Важливою тенденцією сучасності є переосмислення ролі митця як соціального комунікатора. Хореограф не просто створює естетичний образ він працює зі свідомістю глядача, формує емоційний відгук, спонукає до роздумів. Танець, який говорить про людську гідність, солідарність, про біль і відродження, перетворюється на духовну мову, зрозумілу без перекладу.

Таким чином, теоретико-аналітичний аналіз доводить: хореографія — це не просто форма мистецтва, а потужний засіб формування соціальних цінностей. Саме завдяки їй у майбутніх хореографів виховується здатність не лише творити красу, а й бути носіями моральних ідеалів, які потрібні сучасному суспільству.

1.2. Ідейно-тематична основа хореографічної композиції

За визначеною нами актуальністю даного дослідження ми створили ідейно-тематичну основу хореографічної композиції.

Тема: Постконфліктне відродження людства.

Ідея: Людство здатне до духовного відновлення після великих трагедій. Мрія, єдність і любов — ті сили, які ведуть крізь темряву до світла.

Надзавдання: Пробудити надію і розуміння, що кожна людина здатна змінити майбутнє через внутрішню трансформацію, доброту та дію.

Наскрізна дія: Шлях людства до єдності. Цей шлях супроводжується боротьбою, прозрінням, внутрішнім зростанням і врешті — відновленням гармонії.

Конфлікт: Це зіткнення між пам'яттю про біль війни та прагненням до нового життя.

Драматургічне зерно: Маленький промінь надії, що з'являється серед руїн, стає іскрою великого перетворення. Саме ця мить символ пробудження, навколо якого вибудовується драматургія твору.

Видова спрямованість: Сучасна хореографія, Стилiзація.

Танцювальна форма: Хореографічна поема-триптих.

Танцювальний жанр: Лірико-драматична філософська композиція з елементами епічного танцю, медитативного пластичного образу та алегорії.

Лібрето

Темрява огортає сцену. На її тлі три постаті рухаються наче тіні, несучи на собі різні обличчя однієї трагедії. Вони — троє юнаків, які мали жити зовсім іншим життям.

Воїн колись мріяв про перемоги не на полі бою, а в спорті — він бачив себе тренером, батьком, людиною, що навчатиме інших мужності без зброї. Біженець хотів побудувати дім, посадити сад, кожної весни зустрічати цвітіння яблунь разом із тими, кого любить. Мрійник уявляв світ, де його музика й танець були би його мовою, де він міг би творити, даруючи радість дітям і дорослим. Усі троє мали бути частиною звичайного життя — того, яке обривається лише тоді, коли приходить війна.

Але сталося інакше. Одне страшне потрясіння змінило їхню реальність. Там, де мало бути життя, з'явилася руїна. Там, де були мрії, лишилися тільки уламки. Вони рухаються важко, наче несуть на плечах свої розбиті долі. І тільки маленький промінь світла нагадує: навіть серед ночі народжується надія.

Коли світло пробиває темряву, починається пошук нового сенсу. У просторі тиші кожен із трьох знову бачить своє «майбутнє, якого не стало». Воїн бачить себе серед дітей на спортивному майданчику, де він не командир, а наставник. Його рухи несуть у собі силу не руйнувати, а підтримувати. Біженець бачить себе у власному домі — простому, але наповненому теплом. Він ніби простягає руки, щоб обійняти тих, кого вже немає поруч. Мрійник

бачить себе на сцені серед музики й світла, що зливається з усмішками глядачів, він мріє про творчість, яка об'єднує людей.

Їхні мрії різні, але в них однакове серце — це прагнення жити. Спочатку вони йдуть окремо, кожен у своєму бачення майбутнього. Та поступово їхні образи починають переплітатися, і вони розуміють: тільки разом можна перетворити уламки минулого в опору для нового життя.

Світ стає світлим і чистим. У ньому більше немає руїн, а їхні рухи тепер легкі й гармонійні. Тут Воїн більше не мусить боротися — він стає тим, ким мріяв бути: символом сили, що виховує, а не знищує. Біженець знаходить дім у серцях інших — його руки більше не шукають, а обіймають. Мрійник, який завжди ніс у собі світло, тепер ділиться ним із усіма — його мрія здійснюється у танці, що стає мовою єдності.

Фінал — це зустріч із тим майбутнім, яке вони втратили, але тепер здобули по-іншому. Не так, як мріяли, але так, як дозволила доля. Історія не поверне їм того, що було зруйновано, та вона дарує інше — братерство, віру й нову силу творити. Їхній жест до світла — це не про забуття, а про примирення з минулим і народження нового життя.

Характеристика образів

Воїн - Його серце завжди прагнуло сили, але не війни. Він мріяв виховувати дітей, бути наставником, захищати тих, хто слабший. У майбутньому, якого він чекав, було місце для родини й миру. Але доля вирвала його на шлях, де сила стала зброєю, а перемоги — болем. Його рухи на сцені — це пам'ять про те, що він міг би бути іншим, але мусить жити з тим, ким став.

Біженець.- Він бачив своє життя простим і щасливим: дім, жінка, діти, сад під вікном. Його майбутнє було сповнене теплом і буденністю, у якій ховалося найбільше щастя. Але війна відібрала в нього це. Він залишився з пустими руками, і тепер кожен його рух — це пошук утраченого дому. Він танцює не тільки за себе, а й за тих, кого більше нема поруч.

Мрійник.- Його душа завжди співала. Він хотів жити мистецтвом, творити для інших, ділитися світлом, яке носив у собі. Його майбутнє було сценою, повною радості, звуків і обіймів. Але війна перервала цю пісню. І все ж він не втратив головного — своєї мрії. Він несе її крізь руїни, як свічку серед темряви. Його рухи легкі, але сповнені глибокої сили: він показує, що світло не можна знищити.

Аналіз музичного супроводу:

1 частина:

Max Richter — “On the Nature of Daylight”

Лад: В̣ мінор

Розмір: 3/4

Темп: помірний

Кількість тактів: 48 тактів

Хронометраж: 1 : 48

2 частина: Library Tapes — “Branches”

Лад: В̣ мінор

Розмір: 4/4.

Темп: помірний

Кількість тактів: 56 тактів

Хронометраж: 2:30

3 частина: Einaudi — “Experience”.

Лад: : D-мажор

Розмір: 4/4

Темп: помірний

Кількість тактів: 42 такта

Хронометраж: 2:00

РОЗДІЛ 2

ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору

Драматургія хореографічної композиції: «Повернення в майбутнє»

Експозиція. На сцені- темрява, у якій ледь помітно рухаються 3 постаті. Вони йдуть повільно, ніби долаючи туман минулого. Їхні тіла вигинаються під тягарем спогадів, а рухи здаються надломленими, уривчастими. Перед глядачем постає світ після бурі-тиша, у якій ще відлунює відгомін війни. Постаті зупиняються, і стає зрозуміло, що це 3 юнаків: Воїн, Біженець і Мрійник. Колись вони мали зовсім інше життя, інші мрії, але доля змінила їхній шлях. На їхніх обличчях застигли біль, втрата й незриме запитання: Чому саме ми?

Сцена наповнюється відчуттям застиглого часу. Це мить, коли світ завмер між минулим і майбутнім, між життям і порожнечою.

Зав'язка. темряві з'являється промінь світла. І в цей момент у кожному з них ніби спалахує спогад. Світло стає для кожного з них символом пам'яті, а водночас — викликом. Кожен робить крок до цього світла, наче намагаючись доторкнутися до власного минулого.

Розвиток дії. Троє героїв розділяються у просторі. Кожен проживає власну історію. Воїн рухається різко, напружено, ніби бореться із самим собою. Його сила перетворилася на тягар, а кожен рух боротьба між минулим і бажанням створити нове майбутнє: без болі, без втрат, і без війни. Біженець повільно пересувається, ніби шукає дім, який загубився в руїнах. Його рухи м'які, протяжні, сповнені смутку й туги. Він простягає руки вперед, але в його душі не залишилось сили щоб рухатись далі, і будувати щось інше. Мрійник рухається плавно, легко, з надією у жестах. Його пластика як молитва, як спроба повернути світлу гармонію. Поступово їхні шляхи починають переплітатися. Спочатку випадково, потім,

свідомо. Їхні рухи стають узгодженими, і кожен відчуває, що лише разом можна подолати тягар минулого.

Кульмінація. Герої сходяться у центрі сцени. Їхні рухи перетворюються на єдиний потік – це вже не три окремі історії, а спільна боротьба за нове життя. Простір сцени очищується, темрява відступає. У цей момент герої ніби проходять через внутрішнє очищення: вони приймають своє минуле, але не дозволяють йому знищити себе. Воїн знаходить у силі милосердя, Біженець – у втраті дім у серцях інших, Мрійнику – світлі, яке не згасає.

Розв’язка. Сцена наповнюється спокоєм. Рухи героїв стають легкими, гармонійними, їхні тіла дихають в унісон. Воїн більше не бореться – він наставник і захисник. Біженець більше не шукає його руки: тепер обіймають. Мрійник не просто мріє, він дарує світло іншим. Фінальний жест – це рух трьох постатей до світла, яке осяює сцену. Вони не відмовляються від минулого, але приймають його як частину себе. У цій миті народжується нове життя: тихе, чисте, наповнене вірою та єдністю.

Частина 1. "Після бурі"

Назва частини	Кількість тактів	Зміст
Експозиція	8 тактів	Представлені 3 сильні постаті: Воїн, Біженець, Мрійник застигли в нерухомості, дивлячись один на одного в очах ми бачимо зруйноване майбутнє.
Зав’язка	8 тактів	Вони підійшли в центр і бачать, що кожний із них – інша людина, зі своїм тягарем в душі, і в пам’яті.

Розвиток дії	16 тактів	Герої пробують знайти ритм у хаосі. Вони разом намагаються знайти новий сенс життя, нову мрію, новий шлях і продовжують рухатися, але без єдності.
Кульмінація	12 тактів	Воїн стоїть в центрі, Мрійник та Біженець знаходяться поруч і намагаються допомогти але біль вона куди більша. Вперше вони сходяться поруч. Мить розуміння, але ще без згоди. Світло спрямоване зверху — промінь надії.
Розв'язка	4 такти	Тиша. Три постаті завмирають. Початок шляху усвідомлений попереду новий етап.

Частина 2. "Пам'ять і прозріння"

Назва частини	Кількість тактів	Зміст
Експозиція	8 тактів	На сцені залишається Воїн і своїми рухами він починає танцювати де розповідає свою історію.
Зав'язка	8 тактів	Потім з'являється біженець і розповідає свою історію.
Розвиток дії	8 тактів	Далі танцювальна частина Мрійника
Кульмінація	16 тактів	Відбувається “з'єднання через світло”. Вперше три постаті

		рухаються синхронно, що означає момент прозріння.
Розв'язка	16 такти	Музика стихає. Початок чогось нового, нової мрії, нового сенсу життя.

Частина 3 "Єдність і відродження"

Назва частини	Кількість тактів	Зміст
Експозиція	8 тактів	Герої з'являються знову у повному світлі. Простір відкритий. Відчувається спокій перед кульмінаційним моментом. Плавні, повітряні рухи рук — наче нове дихання життя.
Зав'язка	8 тактів	Воїн і Біженець обертаються навколо Мрійника, утворюючи рух по спіралі. Починається взаємодія тіл у дусі довіри.
Розвиток дії	8 тактів	3 солісти виконують комбінацію рухів, формуючи єдину динаміку. Воїн — сила, Біженець — досвід, Мрійник — світло. Їхні рухи перетікають один в одного, створюючи образ нового світу.
Кульмінація	8 тактів	Герої сходяться у центрі, утворюючи трикутник. Рухи стають синхронними, руки підняті догори. Простір заливається золотим

		світлом. Це момент гармонії, духовного єднання.
Розв’язка	8 такти	Герої залишаються у центрі кола, об’єднані спільним подихом. На сцені — спокій і світло, що символізує повернення людства у нову добу.

2.2. Графічна таблиця твору та опис хореографічного тексту

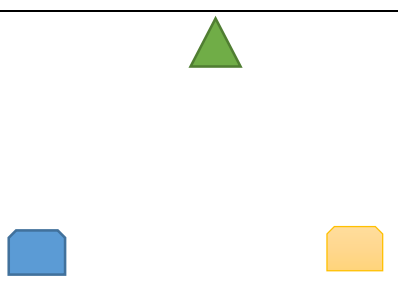
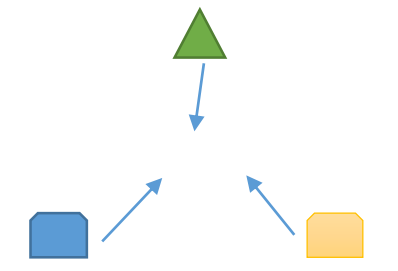
Загальноприйняті умовні позначки.

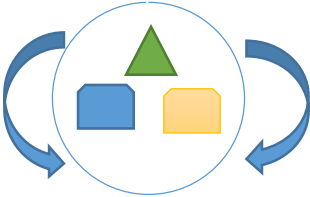
 - Воїн

 - Біженець

 - Мрійник

 напрямок руху

Архітектоніка	Малюнок танцю	Кількість тактів	Хореографічний текст
Експозиція		8	Початок
Зав'язка		8	Солісти підходять к центру

Розвиток дії		16	Комбінація 1.
Кульмінація		12	Комбінація 2.
Розв'язка		4	Комбінація 3.

Загальноприйняті умовні позначки.

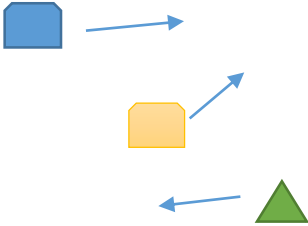
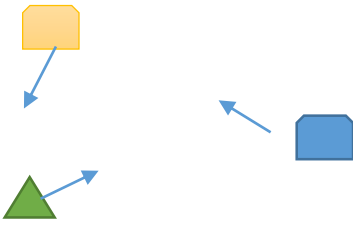
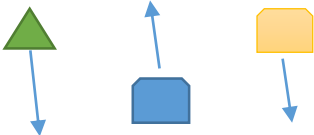

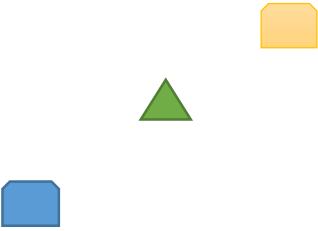
Архітектоніка	Малюнок танцю	Кількість тактів	Хореографічний текст
Експозиція		8	Сольна частина
Зав'язка		8	Сольна частина
Розвиток дії		8	Сольна частина
Кульмінація		16	Комбінація 4

Розв'язка		16	Комбінація 5
-----------	---	----	--------------

Загальноприйняті умовні позначки.

- - Воїн
- - Біженець
- - Мрійник
- напрямок руху

Архітектоніка	Малюнок танцю	Кількість тактів	Хореографічний текст
Експозиція		8	Комбінація 6
Зав'язка		8	Комбінація 7
Розвиток дії		8	Комбінація 8

Кульмінація		8	Комбінація 9
Розв'язка		8	Комбінація 10

2.3. Сценографія

На сцені повинно бути мінімум декорацій і реквізиту, щоб глядачі могли сконцентруватися на внутрішньому світі героїв. Всі вони починають свій рух з різних точок, це символізує історію кожного героя. Простір сцени умовний: відсутність зайвих предметів створює ефект «порожнечі після бурі». Зосередження на внутрішньому конфлікті героїв і на поступовому очищенні сценічного простору, метафора духовного очищення людства.

Світлова партитура

1 Частина:

Сцену огортає м'яка глибока пільма, що нагадує прохолодну тишу покинутого дому, де колись жило світло. Ледь відчутний синьо-сірий відблиск, схожий на місячне світло, висвітлює силует героя, підкреслюючи його самотність і внутрішню втому. Тонкі промені холодного світла ковзають по напівпрозорій тканині, роблячи його постать майже привидною — ніби він вислизає зі світу, що його зрадив. Світло ніби затримує подих, боячись розбудити його біль. Кожен слабкий перелив підкреслює тремтіння тюлю, який стає метафорою пам'яті, що ледь тримається за героя. Сцена формує

атмосферу передчуття: тут уже не вечірня романтика, а тиша після бурі — крихкий спокій людини, яка пережила занадто багато.

2 Частина:

У другій частині світлова партитура загострюється: сцена спалахує теплими, але тривожними жовтогарячими й червонуватими відтінками, що відтворюють внутрішню боротьбу героя. Промені світла, наче удари долі, хаотично блимають і ковзають по його обличчю, створюючи ефект пульсації — немов серце прискорено б'ється від болю чи страху. Світлові імпульси розривають простір, оголюючи фрагменти пережитого, немов уривки спогадів. Ця частина — кульмінація психологічного напруження, де світло відтворює шторм усередині людини, що намагається втриматися в реальності.

3 Частина:

У третій частині світло поступово заспокоюється, перетворюючи сцену на тендітний, майже нереальний простір, де реальність і спогади переплітаються. Приглушене молочно-біле світло огортає героя, надаючи його прозорим тканинам ефекту хмарності, ніби він рухається в межах власної свідомості. Легкий дим стелиться по підлозі, розмиваючи межі сцени й створюючи враження віддаленого сну. Направлені м'які пушки виділяють його постать, роблячи героя подібним до людини, що намагається віднайти спокій після довгого шляху болю. Кожен їх рух у цьому світловому мікросвіті набуває значення — повільний, стриманий, сповнений ніжності до самого себе. Світло в третій частині не прикрашає, а лікує: воно наче промінь нового початку, який не стирає минуле, але допомагає навчитися з ним жити.

Ескізи костюмів.

Воїн- виснажений чоловік, який пережив тривалий і болючий життєвий період. Його костюм складається з заношеної брудно-білої вишиванки, що втратила свою первісну чистоту й урочистість. Орнамент на ній частково стертий, подекуди розтріпаний, а сама тканина пом'ята й потемніла від пилу та часу. Вишиванка символізує не лише втрату стабільності, а й вразливість людини, яка, незважаючи на випробування, все ще тримається за свою ідентичність. Темно-сині штани вільного крою створюють враження, ніби чоловік довго перебував у дорозі або вимушеному укритті. Тканина на колінах та знизу потерта, злегка забруднена, що підкреслює довгу мандрівку та виснаження. Костюм витриманий у приглушеній кольоровій гамі, усі речі виглядають так, ніби герой довгий час не мав змоги подбати про себе. Образ передає почуття втрати, внутрішнього виснаження та довге перебування у важких обставинах, формуючи постать людини, яка виживає всупереч ударам долі.

Біженець — виснажений чоловік, який пережив складний період життя. Його костюм складається з порваної та заношеної брудно-фіолетової майки, що символізує втрату стабільності та беззахисність перед життєвими ударами. Темно-сині штани вільного крою передають образ людини, що довго перебуває в дорозі або тимчасовому укритті. Один зношений чорний носок підкреслює матеріальну скруту й занедбаність, у якій опинився герой. Костюм має приглушену кольорову гамму та виглядає так, ніби персонаж не мав змоги подбати про себе. Він передає почуття втрати, внутрішнього болю та довге перебування у важких обставинах, формуючи образ людини, яка виживає всупереч випробуванням долі.

Мрійник — Персонаж постає як вразливий, меланхолійний та внутрішньо розгублений молодий чоловік. Його костюм формує образ людини, що переживає глибокі емоційні переживання, відчуження або втрату. Центральним елементом костюма є легка біла сорочка з тонкої напівпрозорої

тканини. Вона має вільний силует, м'яко спадає по тілу і створює враження тендітності та відкритості персонажа до зовнішнього світу. Біла гама сорочки символізує чистоту, невинність або незахищеність, а її прозорість — духовну оголеність героя. Поверх сорочки драпірується довгий напівпрозорий шар білого тюлю, який огортає одну сторону фігури. Цей елемент додає образу ефемерності й нагадує театральну метафору – хмару, спомин, тінь або знак внутрішньої травми. Драпірування м'яко спадає донизу, підкреслюючи нерішучість і крихкість персонажа. Низ костюма складається зі строгих темних штанів, які створюють контраст до світлої верхньої частини образу. Цей контраст увиразнює напругу між зовнішнім виглядом і внутрішнім станом героя: темний низ стабільний і стриманий, тоді як легкий верх — вразливий та емоційний.

ВИСНОВКИ

У ході виконання кваліфікаційної роботи теоретично обґрунтовано й практично підтверджено, що хореографічне мистецтво є важливим засобом формування соціальних цінностей у майбутніх хореографів. На основі аналізу філософських, культурологічних і мистецьких джерел встановлено, що танець виконує соціальну, виховну та комунікативну функції, сприяючи розвитку солідарності, взаємоповаги, відповідальності, емпатії та свободи.

З'ясовано, що в умовах сучасної мистецької освіти формування соціальних цінностей відбувається через інтеграцію навчальної діяльності, творчої практики та особистісного самовираження студента. Хореографічна композиція в освітньому процесі виступає простором поєднання інтелектуальних, емоційних і моральних компонентів професійного становлення майбутнього хореографа.

У практичній частині створено хореографічну постановку «Повернення в майбутнє», у якій засобами пластичної виразності, драматургії та сценографії розкрито ідею духовного відродження особистості після пережитої трагедії. Образи Воїна, Біженця та Мрійника у композиції репрезентують шлях людини від внутрішнього конфлікту до гармонії й єдності. Світлова партитура, костюмне вирішення та композиційно-архітектонічна структура підсилюють смисловий аспект твору та забезпечують цілісність художнього образу.

Проведене дослідження підтвердило, що мистецький вплив сприяє розвитку емоційної чутливості, здатності до співпереживання, толерантності та соціальної відповідальності. Хореографічна творчість виступає ефективним інструментом соціалізації, сприяє формуванню громадянської позиції та усвідомленню ролі митця у суспільстві.

Таким чином, поставлену мету обґрунтувати особливості формування соціальних цінностей у майбутніх хореографів засобами мистецького впливу — досягнуто повністю. Усі завдання, визначені в роботі, виконані.

Отримані результати мають теоретичне та практичне значення для подальшого розвитку методики викладання хореографічних дисциплін, створення постановок соціально значущої тематики та підготовки хореографів, здатних до усвідомленої, відповідальної й гуманістично орієнтованої творчої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ч. Мадьяр. Хореографія соціальної справедливості: дослідження танцюристів, які артикулюють соціальні зміни через хореографію. *Journal of Dance and Society*. – 2019. – С. 55–68.
2. Хендрик О. Ю. Хореографічне мистецтво в розвитку соціальної чутливості особистості Педагогічні науки. – 2021. – С. 45–52.
3. Заєць С. Роль сучасного танцю у формуванні соціальних компетентностей студентів-хореографів // *Мистецтво та освіта*. – 2020. – С. 42–47.
4. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю. — К.: Мистецтво, 1958. — 324 с.
5. Платон «Держава» пер. з давньогрец. — Київ : Основи, 2000. — 624 с.
6. Арістотель Поетика. К.: Акта, 2001— 212 с.
7. Августин Блаженний Сповідь. – К.: Дух і Літера, 1998. — 448 с.
8. Леонардо да Вінчі Трактат про живопис. – К.: Мистецтво, 2012. — 352 с
9. Жан-Жак Руссо Про походження нерівності. – К.: Юніверс, 2001. — 320 с
10. Йоганн Гердер ідеї до філософії історії людства. – К.: Юніверс, 2004. — 528 с
11. Пономаренко М. Соціальні функції сценічного танцю в сучасному суспільстві *Вісник КНУКіМ*. – 2021. – С. 31–39.
12. Олійник А. Хореографія як інструмент формування емоційного інтелекту *Мистецтво та освіта*. – 2023. – С. 25–30.
13. Царик Т Хореографія як засоби національно-патріотичного виховання 2024. – С. 48–52.
14. Max Richter — “On the Nature of Daylight” (музичний твір, використаний у музичному супроводі). — 2004.
15. Library Tapes & Julia Kent — “Branches” (музичний твір, використаний у музичному супроводі). — Single, 2021
16. (Додатково згаданий у музичному супроводі) Ludovico Einaudi — “Experience” (трек з альбому *In a Time Lapse*, 2013).

Додатки

Додаток А

Додатки В

Додатки С

